Minden jó lesz.

Irta: BARTÓK MIKLÓS.

Az ódon, kis szobában halovány mécsvilág folyt szét. Ablak nem volt rajta, kivülről nem jött világosság, bent lemállott, dohos falak bámulták egymást, mellükre néhány régi festmény volt akasztva. A mécs fölött egy cifra csillár függött rég kialudva, üveggyöngyei porral befedve, a volt idők ragyogó hiúsága a multé és a halottaké, e gyenge mécsvilág nélkül senki sem venné észre. Az egyik képen tavaszi táj, melyen a virágillatot, madárdalt belepte a por, a másikon egy elhagyott tenger hajó és király nélkül, a harmadikon egy arckép, egy fiatal és mégis ráncos lányarc, nyakán rózsafűzér, homlokán aranyszallag. Más lakója nem volt a szobának, a falakról sötétség gomolygott, csak a képek körvonalait világította meg a mécs. És a sötétségben végtelennek látszott a szoba, elmosódtak a falak, a képek a levegőben lógtak, úgy látszott mintha a sötétség és a végtelenség mindenütt egy volna. — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Harminc esztendővel ezelőtt a huszonötödik tavasz bontogatta szárnyát egy szép és büszke, az élet nem ismert szépségein lakmározó ember felett. Végtelen volt a lelke és a világosság, mely vakította, a Szépség álarcában mosolygott felé. Elemérnek hívták, ami különben sem fontos, az ilyen Elemérek ezrével járják az élet útait, de egymásban sem ismerik fel önmagukat. Valamikor már láttam magam — szól meglepődve az egyik, aztán bosszúsan legyint kezével: szellemjárás! És a szellemeknek ezer karjuk van, mindegyikben egy-egy Elemér, de a szellemek sohasem jelennek meg azoknak, akik nem hisznek bennük.

Tavasz volt, olyan tavasz, amilyenből szintén ezer és ezer volt már. Ugyanolyan virágok, fák, ugyanolyan illatos mámor, e réges-régen kitalált tavaszból még mindig tart, hogy felpántlikázza néha a világot. És az örök Elemér boldogan járt az örök tavaszban, de a változót, az életet, amely mindig talál új színt, új históriát, amiért féljenek tőle, még nem ismerte.

Ekkor találkozott egy régi jó barátjával, Sándorral.

— Te Elemér — szólt Sándor — olyan szép a tavasz, ilyen varázsa nem volt még a világnak, ilyen méltóan a lelkemhez még nem sütött a nap.

Elemér fölnézett a fák között a napra, azután Sándorra, aztán a földre, ahol a fénytől foltos árnyék nyugodtan himbálózott a fű-

szálakon, vadméhek zsongtak, mint a tavasz fülzúgása, a sárgarigós lombok skáláztak, ringatóztak és a virágos gyepen összeviszsza kavarták a fényt az árnyékkal.

— Szép napra virradtunk jó barátom — szólt Elemér — és ha nem lesz szép, oldalba rugjuk, hadd higyje a vén bolond, hogy ő rugott fel bennünket. Mi jót kacagunk majd az egészen és elölről kezdjük, tavasz mindig van és ha nincs, hát csinálunk.

— Ugyan miből? — csodálkozott rá barátjára Sándor.

— Szerelemből! — kacagott fel Elemér.

Hm, hm— lóbálta meg a nyakát Sándor egyszer jobbra, azután balra, mintha ezt a furcsa megoldást egyszerre akarta volna lenyelni. Jól mondod, barátom, így gondoltam én is.

És a két régi jó barát nagyot ugrott örömében, megoldották és kijátszották az életet. Úgy látták, hogy ezen a kijátszott élet is mosolyog.

Félóra mulva értek vissza a nagy városba, ahol lázasan, izzadtan vibrált a másik élet, amit nem lehet ilyen könnyen kijátszani. Autók, izzadt munkások, villamosok, paloták — milyen szépek ezek is tavasszal és a két barát derült arccal ment be egy csinos kávéházba. Leültek és tovább szőtték csinyjeiket az élet ellen s várták, hogy az mosolyogjon rajtok.

Kis idő mulva abbahagyták a beszélgetést. Sándor újságot vett fel és olvasott. Elemér tárcájában kotorászott.

Régi levelek voltak, mind egyforma papíron, egyforma írással, némelyikben préselt ibolya, a másikban nefelejts.

Sándor olvasott. Igazi tavasz most volt először életében, győzött az a nagyhangú vezércikkeken, kezében lehanyatlott az újság és maga elé bámult hosszasan, mosolygott néha, mint az angyalokkal álmodó gyermek, mosolygott befelé, mint a kijátszott élet.

Ha nem lesz tavasz, csinálunk! És amint így előre nézett, látta Elemért. Az is úgy befelé mosolygott, úgy elmerült, mint ő, most már egyformán ketten voltak egymás mellett örök Elemérek az örök tavaszban.

Elemér nem vette észre Sándort, valamit nagyon nézett, az a valami sokat jelenthetett. Sándornak a szeme egyszer megakadt a leveleken. Vér futott agyára, szólni sem tudott.

Ott volt egy fénykép Elemér kezében, egy fiatal lányarc, nyakán rózsafűzér, homlokán aranyszallag . . .

Sándor alatt kiegyenesedtek lábai és kivitték a teremből. Ott zúgott, zakatolt az élet, ébren volt, izzadt, nem mosolygott. Sándor jól látta nyitott szemeit, de nem mert belenézni, irtózott vele pillantást váltani, behunyta szemét, mígnem hirtelen mindennek vége volt . . .

Elemér későn vette észre, hogy Sándor kijött, utána ment, mire utólérte, egy nagy csődület volt az utcaközépen.

Elütötte a villamos! A nagy csődület meredt szemmel bámult, mint a kijátszott, rászedett élet. Pár perc mulva odaért valaki és utat tört a tömegen, senki sem ismerte. Elemér sem vette észre irtózatos lelki tusájában. Az idegen nézte, nézte az elütött embert, de nem

szólt. Fiatal, üde volt az arca de hirtelen mintha szemére hályog szállt volna, üres szemmel nézett a világba, mint egy hulla, szeme körére ráncok verődtek, valamit keresett és megtalálta, az Elemér tekintetét...

— Egy fiatal, de most egyszerre ráncos lányarc volt, a nyakán rózsafüzér, a homlokán aranyszallag. Elemér ránézett, de hirtelen nem ismert rá, az a néhány perc egészen elváltoztatta. Futásnak eredt, Elemér pedig felsóhajtott s megindúlt ki, vissza a szabadba, ahol ezelőtt egy órával voltak, ment, megkeresni az elveszett tavaszt . . .

Harminc éven keresztül kereste míg végre megtalálta ezt a tájat egy kis szobában, összeszáradva egy festményen, de a madárdalt és virágillatot belepte a por . . .

Azóta minden évben kialszik egy-egy láng a ragyogó csilláron, márcsak az emléke, a rózsa van meg, a mult idők emléke is a poros sötétség végtelen útján bolyong, gyönge ahhoz a mécs, hogy világot vessen rá. Úgy éltek ezek a régi képek a dohos falak között harminc év óta, mint ismeretlen vendégek lábnyoma, fény és hang nélkül, homályosan, mint a megfagyott lázálom.

*

Az öreg Elemér fásultan, egykedvűen töltötte napjait, a zajos nagyvárosban élt, hol ügyvéd volt, de már három éve becsukta irodáját. Egészsége erősen megromlott, gyakran napokig sem mozdult ki, hol díványán feküdt, hol íróasztala mellett ült és öregek szokása szerint tett-vett. Szobája ízlésesen volt berendezve, de hiányzott a gondos kéz nyoma és a meleg. Az ajtó fölött régi családi címer nézett komoran a szemébe, melyre szomorú fényét szórja téli estéken a kályha tüze. A szobában egyetlen kép van, egy arckép, a rózsafűzéres, üde és eleven mint harminc esztendővel ezelőtt, ez megmaradt örök-ifjúnak, szemei mosolyogtak, mert nem látták az életet. Szemben volt az Elemér ágyával s valahányszor Elemér felébredt és rátekintett a képre, azt gondolta, hogy tovább álmodik.

Az öreg minden héten megtette szokott útját, volt valami a régi idők fonnyadt virágillatából valahol elrejtve, a Sándor sírjánál, ide ment el néha Elemér egész életén végig nézni. Sándor szülei rég meghaltak, azóta a sírt maga Elemér gondozta, a járókelők úgy emlegették, mint egy eszelős öreg urat, aki télen is kijár a havat eltakarítani és a borostyánt megöntözni. Nyáron egész délutánokat töltött kint, beszélgetve a virágokkal, egyet mindig letépett és reszkető kezében figyelte, mint rezegnek a virág szírmai. És ilyenkor úgy érezte, hogy lelke mélyén abban a kis sötét szobában is megrezegnek és összecsörrennek a kialudt csillár poros üveggyöngyei és a megzavart mécsvilág szemrehányóan sóhajt fel:

„Néha milyen kegyetlen az élet!"

Azután hazafelé vette útját de a sírról hozott virágot kint hagyta, nem merte bevinni a szobájába, nehogy meglássa és megijedjen tőle az a régi, mosolygós kép. Még a lábáról is letörölte a port, nehogy

elárúlja magát, hogy hol járt, mert akkor a kép sírva fakadna, eszébe jutna, hogy mi történt ezelőtt harminc esztendővel.

Ha jó idő van, vagy az ujságos késik, többnyire a temetőbe megy, fejét lehorgasztja és nem figyel a járókelőkre. Csak azt vette észre a multkor, amikor a hídon keresztűlment, hogy egy négy-ötéves gyermek egy krajcárral játszott. A krajcár kiszaladt a gyermek kezéből és legurult a hidról, le, egyenesen, visszatarthatatlanul és elnyelték kegyetlen hullámok. A gyermek sírvafakadt és olyan keservesen nézett le a vízre, hogy az öreg szeméből is megeredt egy-két könny és árván pergett le fehér szakállán. De ő nem mert lenézni, mert félt, hogy amit ő elvesztett, felkél a hullámok fenekéről és a szemébe néz. Kivett zsebéből egy krajcárt, odaadta a gyermeknek és az olyan boldogan ment tovább, hogy az öreg eltakarta szemét és megindult szokott útján, fejét lehajtva, nem figyelve a járókelőkre. És lelke mélyén abban a kis szűk szobában, azon a festményen, ahol végtelen tenger van hajó és sirály nélkül, a szürke habok alatt sok régi lim-lom között hever egy krajcár.

Amint Elemér kiért a temetőbe, meglepődve látta, hogy a Sándor sírján új virág nyílik, az egész sír rendbehozva, szépen kitakarítva. Az utakról fel van ásva a fiatal gyom, a rózsák felkötözve s a fejfán új koszorú. Megszokta, hogy ne csodálkozzon, mert körülötte új, szokatlan dolog nem történhet, leült a padra s gondolkozott. Kezébe vett megint egy rózsát és farkasszemet nézett vele. Pár perc mulva feltekintet, egy öreg anyóka jött vele szemben, a kezében öntözőkanna, észre sem véve Elemért öntözni kezdte a sírt. Majd ránézett Elemérre, kissé megremegett, úgy látszott, mintha halálos álmából riasztották volna fel.

— Mit keres itt jó asszony? kérdezte Elemér olyan különös hangsúllyal, hogy az öreg asszony elsápadt, mint aki a tetszhalálában látottakra emlékszik vissza. Egy pár percig zavartan állott, aztán mintha a nyári szellő lefújta volna lelkéről a remegést, olyan tekintettel nézett a sírra, mint aki örökre elhagyta és mégis vádol.

— Erre jártam — felelte az asszony — nagyon elhanyagolt sír ez s a neve olyan ismerős. És az „ismerős" szóra harminc év emléke oldódott fel lelkében egy alig hallható sóhajtásban.

Leült Elemér mellé, olyan jóságosnak tetszett előtte ez az ismeretlen öreg úr és épen olyan szomorúnak, mint ő.

— Igen, ismerős a neve — folytatta — sőt több, talán ismertem is valamikor.

Elemér tovább nézte a rózsát és az asszony látva, hogy nem kiváncsiskodik, tovább beszélt, csak azért, mert olyan jól esett.

— Ismertem ezt a fiút, nagyon jó lélek volt, régen volt az bizony! Ismerőseim mind mondogatták, hogy miért nem törődöm vele, holott ő minden éjjel virágott hozott az ablakomba.

Leszakított ő is egy rózsát és nézte sokáig, úgy, mint Elemér.

— Talán épen ilyen virágok voltak — szólt az asszony — akkor én tényleg meg se néztem, pedig azok nem sírról valók voltak. De

én akkor mással törődtem, egy szebb és vídámabb fiúval, akinek nem ilyen szép, eleven rózsát, hanem préselt ibolyát és nefeletset küldtem leveleimben.

És Elemér lelkében a végtelen, mozdulatlan tenger, mely alatt harminc év emléke és egy krajcár nyugszik, megmozdult és hullámzani kezdett. Vele szemben, a másik dohos falon a fiatal, ráncos lányarc nyakáról eltünt a rózsafűzér és homlokáról az aranyszallag. Szeméről elszállt a merev ijedtség és nagy, örök béke foglalta el helyét, haja megőszült s kezében egy sírról tépett rózsát tartott és nézte megbékült, bűnbánó, öreg szeméyel . . .

— Háromszor láttam a jó fiút életemben — folytatta az asszony — de ő engem biztosan többször. Negyedszer akkor láttam, amikor a villamos elütötte és én úgy néztem rá, mint egy tébolyodott, ott láttam utóljára a másik fiút is, akinek tekintete végigkaszált a lelkemben és én . . . én menekültem és harminc évig jártam az élet útjait.

Itt elhallgatott,száraz szeméből könnyek hulltak a rózsára, talán épen úgy mint annak a fiúnak egy másik virágra, melyet éjjelenkint az ablakába tett.

Mire felnézett, Elemér nem volt mellette.

Az asszony még sokáig ott maradt, nem törődve vele, hogy hallotta-e valaki, amit mondott, de úgy érezte, hogy sok minden meg van bocsátva.

Elemér pedig élte tovább egyhangú napjait, többet nem ment a temetőbe, van már, aki gondozza a sírt, egy töpörödött öreg asszony; félt, hogyha egymásra ismernek, legkegyetlenebb perc lesz szomorú életében.

Pár nap múlva egy ködös, nyári hajnalon megjelent valaki az elhagyott, dohos falak közt, hogy rendet csináljon és letörölje harminc év porát. Sorra járta a sötét zugokat, elvitte a kialudt csillárt, érintésére kiszáradt a mozdulatlan, hullámos tenger a falon, az öreg asszony képéről letörölte a port és még egy percre visszavarázsolta nyakára a rózsafűzért, homlokára az aranyszallagot. Azután ismét nyugodt, szárazszemű öreggé vált, megtisztult tekintetében visszatükröződött a sírról tépett rózsa, melyett kezében tartott, majd csöndesen lehunyta szemét. Az a láthatatlan valaki pedig elfújta a pislogó mécset, a komor falak eltűntek és a sötétség egy lett a végtelenséggel.

Reggel, amikor a takarító asszony bement a csinos, öreg lakásba, látta Elemért ágyán feküdni, mozdulatlanul, nyitott szemekkel. Szemben volt vele a falon a mosolygó, ifjú kép, úgy mint azelőtt, szemében fiatal kedv, nevető, gondtalan ifjúság, homlokán ragyogott az aranyszallag, a rózsafűzér egybefolyt arcszínével. És úgy nézett az Elemér szemébe, hogy az nem bírt lecsukódni.

Az öreget elvitték, de a kép a falról nem jött le sírját megöntözni.

Talán ott, ami ezután jön, minden jó lesz.